

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Sect. I. Quid nomine legis intelligatur, & quotuplex sit lex.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

CAPVT III.

De Legibus.

QVONIAM (dictum est cap. præc.) peccatum nihil aliud est quam legis transgressio, idcirco ad perfectam ipsius peccati notitiam requiritur etiam cognitio legis, unde dixit Apostolus Roman, 3. *Per se cognitio peccati.*

SECTIO I.

Quid nomine legis intelligatur, & quotuplex sit lex.

LEGIS nomen latè sumptum, regulam quamcunque siue normam agendorum significat: quo sensu Grammaticæ aliarumque artium regulæ, leges vocantur; & tyranni leges quamvis iniustas ferre dicuntur, iuxta illud Is. 10. *Va qui condunt leges iniquas.* Si verò propriè & strictè sumatur lex secundum mentem S. Doctoris q. 98. 1. a. nihil est aliud quam recta regula seu mensura humanorum actuum, secundum quam vel ad bene agendum dirigimur, vel à malè agendo retrahimur.

Lex autem eo sensu intellecta diuiditur à S. Doctore q. 91. a. 1. & seq. in legem æternam, naturalem, & positivam: & hæc lex positiva subdividitur in legem positivam divinam, & legem positivam humanam: quæ quidem lex positiva humana rursus duplex est, Ecclesiastica scilicet, & Civilis: sicut etiam lex positiva divina alia est vetus, seu Mosaica, alia nova quæ lex Evangelica seu Christi vocatur, quoniam ab illo tanquam supremo legislatore in Evangelio lata est & promulgata. De lege æterna & naturali agendum nobis est in hac sectione, de positiva verò tum divina tum humana in sequentibus.

Lex

Lex æterna (ut docet S. Thom. q. 91 a. 1.) nihil est ali-
quàm ratio divinæ sapientiæ, quatenus omnium actuum
& motuum directiva est: sicut enim in quolibet arte
facite præexistit ratio eorum quæ per artem fiunt; ita etiam
in quolibet gubernante præexistere debet ratio directiva
eorum quæ ab ijs, qui eius gubernatione subduntur, præ-
surgenda vel omittenda sunt: Deus autem sicut per suam sa-
pientiam rerum omnium conditor est, sic est etiam gubernator:
unde sapientia illa, in quantum per eam cuncta
creata sunt, rationem habet exemplaris & ideæ, in quan-
tum verò per eamdem cuncta diriguntur in finem determi-
natum, legis æternæ rationem obtinet.

Cùm verò hæc æterna lex Creaturas quascunq; secundum
modum illis convenientem dirigat, idcirco aliter ratione
carentibus, aliter ratione præditis intimatur & imponitur:
illis quidem per executionem & (ut ita loquimur) per
impressionem ordinis ipsius qui ab æterna lege dimanat;
istis verò per quandam veluti irradiationem divinæ sapientiæ,
quæ mentem rationalem illustrat, & in operationibus
suis dirigit, juxta illud Psalm. 4. *Signatum est super nos
lumen vultus tui Domine*: unde S. Augustinus lib. 1. de
lib. arb. cap. 6. *Notionem legis æternæ quibuscunq; hominibus
esse impressam.*

Quanta autem sit vis & potestas illius æternæ legis
hinc patet, quòd omnes & quæcunq; creaturae nisi
prorsus excepta, illi omnimodè subdantur: & de illis
quæ ratione carent, constat ex Psalm. 148. *Ignis, grænis,
glacies, &c. quæ faciunt verbum eius*: & Psalm. 118. *Obser-
vatione tua perseverat dies, quoniam omnia serviunt tibi.*
Creaturis autem ratione præditis similiter constat: verum
nim secundum rectam rationem agunt, & tunc æternæ legis
ductum sequuntur: vel à recta ratione aberrant, & tunc
quantum deficiunt à lege æterna ex parte actionis, (ut loquitur
S. Thom. q. 93. a. 2. *tantum suppletur ex parte passionis; proinde
licet in tantum patiuntur quod lex æterna dicit de eis, in quantum
deficiunt facere quod ipsi legi æternæ convenit.* Quod
surrectè dixit S. Augustinus libr. 1. conf. cap. 12. *Insuper*
Dicitur

Domine & sic est ut pena sua sibi sit omni animus inordinatus.

Lex naturalis (ut docet idem Sanctus Thom. q. 91. 92.) est ipsummet naturale iudicium seu rationis dictamen, quo per lumen nobis à Deo tanquam authore naturæ inditum; & ab æterna eius lege derivatum, cognoscimus ea esse faciendâ, quæ recta & iusta sunt; & è contrariâ vitanda esse ea, quæ à iustitia & rectitudine deflectunt.

Ad pleniorè verò hujus legis naturalis notitiâ observandum primò naturale illud iudicium, rationem legis habere, non prout à nobis est, sed quatenus est in nobis ex divinæ legis impressione: unde patet ratio, cur ejusmodi lex naturalis à Regio psalte *Psalm. 4. lumen divini cultus, id est divinæ sapientiæ, signatum est super nos*, quia scilicet vim omnem suam & lucem ab ipsius divinæ sapientiæ seu legis æternæ veluti radiis accipit.

Observandum secundò legem naturalem (ut docet Sanctus Thomas quaest. 94. a. 4. (unam & eandem esse apud omnes homines quoad primâ & generalia principia, eam secundum notitiâ, quàm secundum rectitudinem; id est, omnes homines eo ipso, quo ratione præditi sunt, generalia illa legis naturalis principia cognoscere, & tanquam iusta & recta approbare: verbi gratia bonum esse faciendum; malum fugiendum; rationi obtemperandum; &c. Quoad conclusiones verò, quæ ex illis deducuntur, sæpe contingit multos à recta ratione deficere propter pravam peccandi consuetudinem, & inde exortam intellectus obscuratorem; & sic ab ipsa lege naturali aberrare: unde videmus apud multas gentes olim idololatriam, & alia flagitia legi naturali contraria, approbata tamen & usque recepta fuisse, de quibus loquens Apostolus *Roman. 1. dicit quod Obscuratum est insipiens cor eorum: &c. & mutaverunt gloriam incorruptibilis hominis, & voluerunt, & quæ impudum & serpentum &c.*

Obser-

Observandum tertio legem naturalem omnes homines obligare ab eo tempore, quo rationis usum accipiunt & per illam inter bonum & malum discernere incipiunt: hic enim rationis usus est veluti ipsius legis naturalis notificatione: & eo sensu intelligenda sunt hæc Apostoli verba *Rom. 7. Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cum venerit mandatum, peccatum revixit.* Ita enim verba illa explicat S. Basil. in Ps. 1. & S. Hier. Epist. ad Algasia[m] quaest. 1. ubi loquitur: *Cum mandatum venerit, hoc est tempus intelligendi appetentis bona & vitantis mala, tunc peccatum reviviscit, & homo reus esse peccati.*

Observandum quarto legem naturalem ita omnes homines obligare, ut in nullo casu ab illius servandæ obligatione possint eximi. Atque in primis certum est, exemptionem illam humana auctoritate dari non posse; cum ipsa lex naturalis ab æterna Dei lege derive[m]ur, vimq[ue] suam omnem accipiat, ut supra dictum est: unde Lactant. lib. 1. divi. inst. c. 8 *Hic, inquit, legi (naturaliter scilicet) nec derogari fas est, nec derogari ex hac aliquid licet, neque tota derogari potest; nec vero aut per Senatum aut per populum hæc leges liberari possumus.*

Quod vero spectat ad auctoritatem divinam, licet quidam Theologi existiment per illam posse in lege naturali dispensari, probabilior tamen est eorum sententia, qui asserunt id sapientiæ divinæ omnino repugnare, proinde fieri non posse. Ita S. Thom. q. 100. a. 8. & ratio est, quia lex naturalis nihil est aliud (ut docet S. Aug. lib. 83. quaest. 1.) quam ipsius æternæ legis, atque adeo summæ & incommutabilis rationis ipsius divinæ sapientiæ in mentibus hominum transcriptio: atqui Deus (ut ait Apostolus 2. Tim. 2.) *seipsum negare non potest.*

Dices, Deum Exod. 12. Israëlitis præcepisse, ut res quas ab Ægyptiis mutuò acceptas invitis illis retinerent, ac secum auferrent; ac proinde in lege naturali, quæ tantum prohibet, dispensasse.

Resp. in illo casu Deum nihil contra legem naturalem præcepisse; illa enim prohibet injustam rei alienæ ablatio-

nem; res autem illæ ab Israëlitis ablatæ, eo ipso quo id ab illis (Deo iubente) fiebat, non erant amplius alienæ, sed ipsorum, Deo scilicet, ratione supremi dominii, quod in omnes creaturas obtinet, proprietatem & possessionem rerum illorum in Israëlitis transferente; sicque dicendum est Deum in præcepto legis naturalis non dispensasse, sed actionis illius quam imperavit, obiectum mutasse; & ea ratione licitam & honestam reddidisse.

SECTIO II.

Quis sit lex humana, & circa quam materiam versari possit.

LEx humana secundum doctrinam S. Thomæ q. 90. a. 4 nihil est aliud quam quædam rationis ordinatio ad commune bonum ab eo, qui communitati præest, promulgata cum intentione obligandi.

Dicitur primò (Rationis ordinatio) qua lex positiva fertur per modum imperii: at imperare (vt docet idem S. Thom.) q. 17. a. 1. est actus rationis, præsupposito tamen actu voluntatis.

Dicitur secundo (ad commune bonum,) quia ad rationem legis requiritur, vt non vni tantum aut alteri personæ, sed toti communitati imponatur: *lex enim* (ut habetur dist. 4. cap. 4.) *nullo privato commodo, sed pro communitate conscripta esse debet*: unde (vt ait idem S. Thom.) q. 90. a. 3. ad 3. paterfamilias potest quidem præcepta vel statuta facere, non verò leges condere.

Dicitur tertio legem humanam ferendam esse ab eo qui communitati præest, iuxta id quod dicit Apostolus Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo*: ex quibus verbis, sicut constat, subditos ad obedientiam superioribus præstandam obligari; sic etiam ex iisdem rectè colligitur penes ipsos superiores esse ferendarum legum potestatem.

Dicitur 4. legem humanam promulgari debere: *Tunc a-*
Q
dimo